

Nr 139.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1940 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsförvärv av Kalmar—Berga, Östra Smålands och Mönsterås järnvägar.

(4:e avd.)

I en den 8 mars 1940 dagtecknad proposition, nr 163, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, framlagt förslag angående statsförvärv av Kalmar—Berga, Östra Smålands och Mönsterås järnvägar.

I vederlag för ifrågavarande järnvägar skola de nuvarande ägarna (järnvägsbolagen) erhålla

dels en köpeskilling av sjuhundratiotusen (710,000) kronor, vilket belopp erlägges på så sätt, att järnvägsstyrelsen från och med tillträdesdagen övertager betalningsskyldigheten för bolagens båda lån — om respektive 544,072:08 (Kalmar läns östra järnvägsaktiebolag) och 128,000 kronor (Mönsterås nya järnvägsaktiebolag) — hos enskilda järnvägarnas pensionskassa jämte därå upplupen ränta, varefter resterande belopp kontant erlägges,

dels befrielse ej mindre från Kalmar läns östra järnvägsaktiebolags skyldighet att till statsverket betala oguldna delar av sin kapitalskuld (78,316 kronor 40 öre) jämte ränta för de till bolagen utlämnade statslånen för motorvagnsköp, än även från ytterligare betalningsansvar för Östra Smålands järnvägsaktiebolags statslån.

Vidare skall järnvägsstyrelsen till bolagens förfogande ställa ett belopp av 75,000 kronor för friköpande av samtliga aktier i Östra Smålands Biltrafikaktiebolag, vilka aktier äro antingen förpantade i bank såsom säkerhet för lån eller i enskild ägo.

Styrelsen skall därjämte övertaga betalningsskyldigheten för bolagens driftskulder, i den mån dessa ej kunna täckas med tillgängliga medel.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande:

Vid ett övervägande av de olika på frågan inverkan förhållandena får ej förbises, att vid tidigare utredningar i saken spörsmålet om nedläggande av driften å vissa delar av Östra Smålands järnväg respektive Mönsterås järnväg varit aktuellt. Järnvägsstyrelsen har i sin förevarande framställning uttalat, att ett ställningstagande till denna fråga icke behövde med nödvändighet ske samtidigt med behandlingen av här föreliggande ärende. Fastmera syntes övervägande skäl tala för att därmed borde tills vidare anstå i avbidan bland annat på genomförandet av sådana planerade vägförbättringar, vilka

vore en förutsättning för trafikens överflyttning till buss- och lastbilsbefordran. I anledning av vad järnvägsstyrelsen sålunda yttrat, må anföras, att det knappast synes påkallat att i statens ägo överföra järnvägar, som nära nog helt förlorat sin betydelse för den bygd de genomlöpa. Med hänsyn till nuvarande krisläge synes dock ett omedelbart nedläggande av driften böra undvikas. Jag förutsätter emellertid i likhet med fullmäktige i riksgäldskontoret att, därest driftresultatet icke väsentligt förbättras, frågan om rörelsens nedläggande å de svagaste bandelarna snarast upptages till förnyad prövning.

På grund av vad sålunda anförts vill jag icke motsätta mig, att statsmakterna redan nu skrida till statsövertagande av ifrågasatt järnvägar. Vad beträffar den i köpeskillingen ingående posten å 710,000 kronor ha fullmäktige i riksgäldskontoret ansett sig böra ifrågasätta skäligheten av den preliminära uppgörelsen i denna del. Även jag finner köpeskillingen vara för statsverket jämförelsevis oförmånlig, men med hänsyn till de uppoffringar, som huvudintressenterna i järnvägarna, Kalmar läns södra landsting och Kalmar stad, gjort för uppehållande av järnvägsdriften, anser jag mig emellertid icke böra föreslå någon reducering av köpeskillingen. Av samma skäl kan jag även godtaga den i avtalets § 1 upptagna bestämmelsen om bidrag till bolagens ränteutgifter för tiden från den 1 oktober 1939 liksom även den i avtalets § 3 stipulerade skyldigheten för staten att övertaga ansvaret för bolagens driftskulder, i den mån dessa ej kunna täckas med tillgängliga medel.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna vid statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 8 mars 1940 fogat avtal om förvärv av Kalmar—Berga, Östra Smålands och Mönsterås järnvägar;

b) till *statsförvärv av Kalmar—Berga järnväg m. m.* för budgetåret 1940/41 såsom kapitalinvestering i statens affärsverksfonder under rubrik Statens järnvägar anvisa ett reservationsanslag av 785,000 kronor.

Stockholm den 3 maj 1940.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 137.